

یکی از چالش‌های کشور، افزایش تعداد پروژه‌های عمرانی نیمه‌تمام است. اغلب ما شاید طرح‌های عمرانی زیادی را بشناسیم که قرار بود مثلاً ۴ یا ۵ ساله تمام شوند؛ اما بعضاً ۱۰ تا ۱۵ سسال نیز طول کشیده تا این پروژه به بهره‌برداری برسد. گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس نشان می‌دهد حجم انبوه طرح‌ها به همراه بودجه کافی عمرانی باعث شده طول زمان اجرای طرح‌های عمرانی از حدود ۱۱ سال در سال ۱۳۸۵ به ۱۶ تا ۱۷ سال در سال‌های اخیر برسد. این تأخیر علاوه بر افزایش هزینه‌های طرح به واسطه تورم، منجر به نارضایتی مردم محلی و عدم دسترسی به زیرساخت‌های رفاهی و اقتصادی نیز می‌شود. اینجا دقیقاً همان جایی است که طرح‌نشان‌دار کردن مالیات دست روی حل این معضل گذاشته و می‌خواهد بخشی از طرح‌ها را که مردم (مؤدیان مالیاتی) تشخیص می‌دهند باید زودتر تمام شوند، به انتخاب آنها منابعی را صرف اتمام و تکمیل این طرح‌ها کند.

با گذشت دو سال از اجرای طرح «نشان‌دار کردن مالیات‌ها» ماده (یک) آیین نامه اجرایی «نشان‌دار کردن مالیات‌ها» می‌گوید سازمان برنامه و بودجه کشور موظف است با همکاری وزارت اقتصاد (سازمان امور مالیاتی کشور)، سازوکار مناسب برای تخصیص یک درصد از کلیه درآمدهای مالیاتی به طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (طرح‌های عمرانی) اولویت‌دار را حسب انتخاب مؤدیان مالیاتی فراهم آورد. این رویکرد برای افزایش شفافیت مالیاتی، پاسخگویی و اعتماد در میان مالیات‌دهندگان و تسهیل مشارکت بیشتر در سیستم مالیاتی طراحی شده است. بر اساس رویکرد جدید، مالیات‌دهندگان می‌توانند تعیین کنند که محل هزینه‌کرد مالیات پرداختی خود در پروژه‌های مختلف عمرانی دولت کجا باشد و نتایج ملموس مشارکت‌های مالیاتی خود را در توسعه پروژه‌های زیرساختی کشور مشاهده کنند. بررسی‌های «فره‌نخ‌تگان» نشان می‌دهد طی دو سال اجرای طرح نشان‌دار کردن مالیات‌ها، در مجموع بیش از ۳۰ همت منابع برای تکمیل پروژه‌های عمرانی کشور از طریق این طرح اختصاص یافته که شامل بیش از ۱۲ همت در سال ۱۴۰۳ و ۱۸٫۲ همت در سال ۱۴۰۴ است.

۸۸۱ پروژه ملی با اعتبار ۱۸ همتی در سال جاری
در سال جاری ۸۸۱ پروژه ملی و استانی با اعتباری بالغ بر ۱۸۰۲ هزار میلیارد تومان در قالب این طرح تعریف شده و ۳۰۱ هزار و ۲۷۰ مؤدی در این طرح مشارکت کرده‌اند. حوزه آموزش و پرورش با ۴۲۹ پروژه، تقریباً نیمی از کل پروژه‌های سال ۱۴۰۴ را شامل می‌شود و از نظر تعداد در رتبه نخست قرار دارد. حوزه عمومی قضایی، دفاعی و امنیتی با ۱۲۶ پروژه در رتبه دوم قرار داشته و حوزه حمل‌ونقل و عمران شهری و روستایی با ۱۱۳ پروژه سوم است. امور فرهنگی گردشگری و ورزش با ۷۶ پروژه در رتبه چهارم، آموزش عالی تحقیقات و فناوری با ۵۳ پروژه در رتبه پنجم، آب، کشاورزی و محیط زیست با ۴۱ پروژه، انرژی با ۲۲ پروژه و سلامت و رفاه اجتماعی با ۲۱ پروژه در رتبه‌های ششم تا هشتم قرار دارند.

اما در بخش تأمین اعتبار نیز، تاکنون ۹٫۶ همت اعتبار برای این طرح تأمین شده است که بخش حمل‌ونقل و عمران شهری و روستایی با اعتبار تأمین شده ۲٫۸ همتی در رتبه اول قرار دارد. آموزش و پرورش عمومی و مهارتی با ۲٫۲ همت اعتبار تأمین شده در رتبه دوم و سلامت و رفاه اجتماعی با ۱٫۴ همت

«فره‌نخ‌تگان» کارنامه ۲ سالگی یک طرح مهم سازمان مالیاتی را بررسی کرد

۲۸۰۰ پروژه عمرانی زیر چتر طرح نشان‌دار کردن

است. قریون برای تکمیل جاده الموت-تنکابن، ۶۰ میلیارد تومان از محل طرح نشان‌دار کردن مالیات‌ها پیش‌بینی کرده است. در خوزستان با مشارکت مردم، تکمیل بیمارستان «پا زهر» از فول با ظرفیت ۵۰۱ تخت و اعتبار تاسقف ۱۴۰ میلیارد تومان امکان‌پذیر شد. این بیمارستان از سال ۱۳۹۶ در حال ساخت بوده و تاکنون ۱۲۰۰ میلیارد تومان برای آن هزینه شده است. زنجان نیز با احداث باند دوم سرامهی سلطانیه، ابهر، تاکستان، پروژه‌ای به ارزش ۳۰ میلیارد تومان را از محل طرح نشان‌دار کردن مالیات‌ها اجرایی کرده است.

توسعه آموزش در اولویت اول دولت

طرح‌نشان‌دار کردن مالیات‌ها با توانمندسازی مردم در تعیین نحوه هزینه‌کرد مالیات و ایجاد شفافیت در مصرف منابع، نقش مهمی در تقویت سرمایه اجتماعی و اعتماد عمومی ایفا می‌کند و پرداخت مالیات را به یک مسئولیت اجتماعی و مشارکتی تبدیل می‌نماید. امکان انتخاب محل هزینه‌کرد مالیات توسط خود مردم، حس مالکیت و مسئولیت‌پذیری را تقویت کرده و به ایجاد فرهنگ مالیاتی پایدار کمک می‌کند. این رویکرد همچنین موجب کاهش بی‌اعتمادی عمومی نسبت به نحوه مصرف مالیات‌ها و افزایش مشارکت در پرداخت مالیات شده و با تمرکز بر مناطق محروم، زمینه توسعه متوازن و کاهش مهاجرت به شهرهای بزرگ را فراهم می‌آورد. یکی از اهداف این طرح، کاهش شکاف و فاصله استان‌های کمتر توسعه‌یافته با سایر استان‌ها در حوزه‌هایی همچون آموزش و درمان است. براساس اعلام سازمان مالیاتی، در سال جاری، ۴۹ درصد از پروژه‌های مصوب این طرح به حوزه آموزش و پرورش و تکمیل مدارس اختصاص یافته است. این امر نشان‌دهنده اولویت دولت در ارتقای زیرساخت‌های آموزشی کشور و فراهم کردن محیطی مناسب برای تحصیل دانش آموزان است. طبق این طرح، در سال جاری ساخت و تجهیز ۴۲۹ مدرسه، اجرای ۱۱۴ طرح حمل‌ونقل و ۴۱ طرح آبرسانی نیز در فهرست پروژه‌های پیش‌بینی شده قرار دارند.

۳۰ همت مالیات به انتخاب مردم برای تکمیل طرح‌های عمرانی

آن‌طور که بررسی شد، طی سال ۱۴۰۳ از طریق طرح نشان‌دار کردن مالیات، بیش از ۳۶۳ هزار مؤدی با تعیین محل مصرف مالیات خود، در تکمیل ۲ هزار پروژه زیرساختی مشارکت کرده‌اند که منابع آن بیش از ۱۲ همت در آمد مالیاتی بوده است. در تخصیص منابع، بیشترین تخصیص به ترتیب صرف پروژه‌های آب، حمل‌ونقل، آموزش و پرورش، آموزش عالی و بهداشتست و در مان شده است. به‌عنوان نمونه، این پروژه‌ها شامل ساخت و تکمیل ۲۰۰ بیمارستان، ۳۶۴ مدرسه و ۳۲۰ پروژه توسعه آبرسانی در مناطق مختلف کشور بوده است. همچنین در سال جاری نیز ۸۸۱ پروژه ملی و استانی با اعتبار ۱۸٫۲ هزار میلیارد تومان در قالب طرح نشان‌دار کردن مالیات تعریف شده که این پروژه‌ها طیف گسترده‌ای از نیازهای توسعه‌ای کشور را شامل می‌شوند. لازم به توضیح است که در سال جاری نیز ۳۰۱ هزار و ۲۷۰ مؤدی در طرح نشان‌دار کردن مالیات مشارکت کرده‌اند.

با توجه به حجم انبوه پروژه‌های عمرانی نیمه‌تمام در کشور، شاید این ارقام ناچیز به نظر برسد؛ اما پرواضح است که بسیاری از پروژه‌های عمرانی در ایران بعضاً لنگ چند میلیارد تومان بوده و حتی پروژه‌هایی هستند که بیش از ۸۰ درصد آنها تکمیل شده و با منابع اندکی می‌توان این پروژه‌ها را به پایان رسانده و مردم را از عواید آن بهره‌مند ساخت. از این منظر، هر قدم حتی کوچکی می‌تواند در افزایش رضایت عمومی مؤثر و مفید باشد.

جزئیات تأمین مالی ۸۸۱ پروژه طرح نشان‌دار کردن مالیات طی سال ۱۴۰۴			
عنوان کلی پروژه‌ها	تعداد طرح	میزان اعتبار لازم (میلیارد تومان)	تعداد مؤدی مشارکت‌کننده
حمل‌ونقل و عمران شهری و روستایی	۱۱۴	۵,۳۱۱	۸۶,۹۱۵
آموزش و پرورش عمومی و مهارتی	۴۲۹	۲,۴۲۸	۷۲,۷۳۱
سلامت و رفاه اجتماعی	۲۱	۱,۸۱۲	۳۹,۲۳۵
آب، کشاورزی و محیط‌زیست	۴۱	۳,۵۰۲	۳۱,۴۴۶
آموزش عالی، تحقیقات و فناوری	۵۳	۱,۲۲۱	۲۲,۵۵۱
امور فرهنگی، گردشگری و ورزش	۷۶	۱,۸۲۰	۲۲,۴۶۰
عمومی قضایی، دفاعی و امنیتی	۱۲۵	۱,۸۰۲	۲۰,۳۵۸
انرژی	۲۲	۳۰۵	۵,۵۷۴
مجموع	۸۸۱	۱۸,۲۰۳	۳۰۱,۲۷۰

مدرسه‌سازی در صدر پروژه‌های طرح «نشان‌دار کردن مالیات» در سیستان و بلوچستان

آن‌طور که رئیس سسازمان مالیاتی در سال ۱۴۰۳ می‌گوید، حدود دو هزار پروژه در کشور با طرح نشان‌دار کردن مالیات تأمین مالی شده است که بخش اعظمی از این پروژه به ساخت و تجهیز ۳۶۴ مدرسه، ۳۲۰ پروژه آبرسانی، ۲۰۰ بیمارستان، اورژانس و خانه بهداشت بخشی اختصاص داشته است. همچنین طی سال جاری نیز طبق ابلاغ سازمان برنامه و بودجه، ۸۸۱ پروژه ملی و استانی با اعتباری بالغ بر ۱۸ هزار میلیارد تومان در قالب طرح نشان‌دار کردن مالیات تعریف شده است. این به معنی رافز گرفتن بیش از ۲۸۸۱ پروژه زیر چتر طرح نشان‌دار کردن مالیات است. در سال ۱۴۰۴، استان خراسان رضوی ۴۱ پروژه عمرانی و خدماتی را با اعتبار بیش از ۱۲۰ میلیارد تومان تأمین مالی کرد. البته به از امروز تنها ۶۲٫۷ میلیارد تومان از این مقدار اعتبار تأمین شده است. استان‌های اصفهان و آذربایجان غربی هرکدام با ۵۱ پروژه در رتبه‌های بعدی قرار دارند. همچنین استان تهران با ۲۵ پروژه و اعتباری بالغ بر ۵۹۰ میلیارد تومان در بین استان‌های مشمول اجرای این طرح قرار دارد. سمنان به عنوان استانی که توجه ویژه به محیط‌زیست دارد، ۵۰ میلیارد تومان برای حفاظت از منطقه یوز آسپایی اختصاص داد. این اعتبار صرف حصارکشی و حفاظت زیستگاه‌های حساس و نادر حیات‌وحش استان شد نشان‌دهنده نگاه فرابخشی به توسعه پایدار است. در مجموع در این استان تاکنون ۱۲۰ میلیارد تومان اعتبار برای توسعه تأمین‌شده است. در استان قم، ۱۳ پروژه عمرانی با اعتبار موردنیز ۵۱ میلیارد تومان از محل طرح نشان‌دار کردن مالیات‌ها تخصیص داده شد که ۲۳ میلیارد تومان آن تاکنون تأمین شده است. این پروژه‌ها شامل احداث بیمارستان، طرح‌های آموزش عالی، آموزش و پرورش و پروژه‌های حمل‌ونقل است. کردستان با ۲۴ پروژه و اعتبار ۴۲ میلیارد تومان، بیشترین سهم اعتباری را در حمل‌ونقل و عمران شهری و روستایی (۳۶٫۵ درصد) و

امور فرهنگی، گردشگری و ورزش (۳۱٫۳ درصد) داشته و آموزش عمومی با ۱۰۲ درصد اعتبار نیز از اولویت‌های دیگر است. کرمان ۳۸ پروژه داشته که ۱۷ پروژه به آموزش و پرورش اختصاص یافته و برای تکمیل این پروژه‌ها ۱۱۸ میلیارد تومان پیش‌بینی شده است. استان فارس ۴۰ پروژه توسعه استانی که احداث باند دوم جهرم -لا- بندرعباس، یکی از پروژه‌های توسعه برای این استان است. هرمزگان با اختصاص ۱۲٫۳۵ میلیارد تومان برای سالن ورزشی بستانو در بندرعباس، سرمایه‌گذاری در حوزه ورزش و جوانان را تقویت کرده

ثابت باقی مانده و تنها ۶ درصد افزایش وزنی و ارزشی داشته است. دانه‌های روغنی با رشد ۲۱ درصدی وزن و کاهش اندک ۳ درصدی ارزش، تغییرات متعادلی داشته‌اند؛ اما واردات روغن با افزایش ۵۴ درصدی وزن و بیش از دو برابر شدن ارزش، بیشترین جهش ارزش دلاری را ثبت کرده است. در مقابل، کنجاله کاهش قابل توجه ۴۱ درصدی در وزن و ۵۲ درصدی در ارزش دلاری داشته که می‌تواند تأمین خوراک طیور را تحت تأثیر قرار دهد. این آمار نشان می‌دهد تلاش‌ها برای تقویت بازار کالاهای اساسی افزایش یافته؛ اما کنجاله به‌عنوان یکی از اقلام کلیدی با چالش‌های جدی روبه‌رو است.

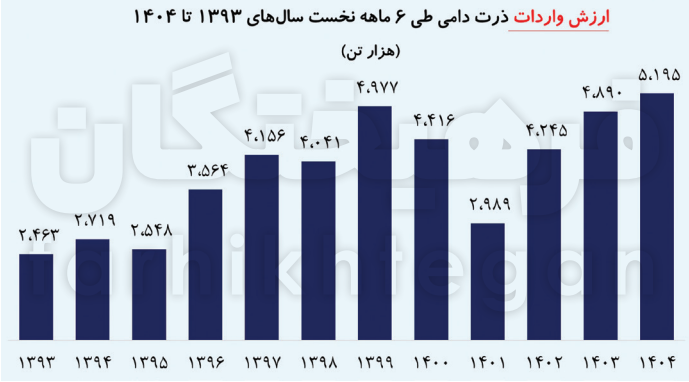
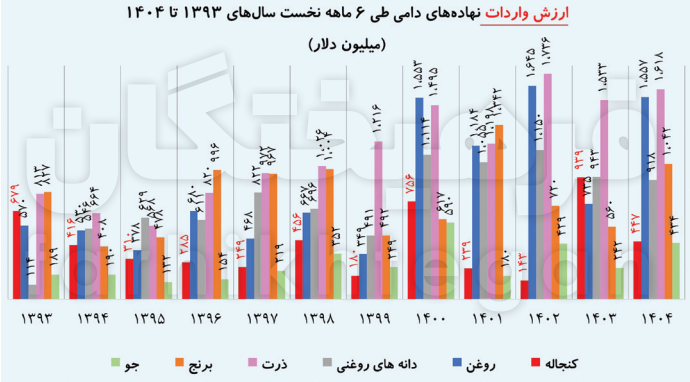
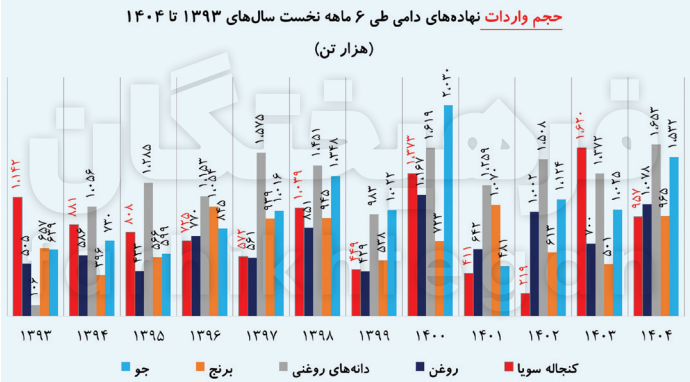
رکوردشکنی واردات در پساتحریم

یکی از اثرات قابل تأمل تحریم‌ها، افزایش قابل توجه واردات کالاهای اساسی و از جمله واردات نهاده‌های دامی بوده است. این موضوع هم می‌تواند ناشی از احتیاط سیاستگذار در تأمین کالاهای اساسی باشد و هم می‌تواند ناشی از نشست نهاده‌های دامی و کالاهای اساسی در بازارهای غیررسمی به واسطه تخصیص ارز ترجیحی و رانت چشمگیر قیمتی باشد.

براساس داده‌های وزارت جهادکشاورزی، طی نیمه نخست سال جاری به جز کنجاله، واردات همه این نهاده‌ها و کالاهای اساسی نسبت به مدت مشابه سال گذشته و ۶ ماهه نخست سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۴۰۴ روند افزایشی داشته است، به‌طوری‌که واردات جو که در ۶ ماهه ابتدایی سال ۹۳ حدود ۶۴۰ هزار تن بود، در نیمه نخست سال جاری به یک میلیون و ۵۲۲ هزار تن رسیده است. البته بررسی دقیق‌تر این آمارها نشان می‌دهد این عدد تا سال ۹۶ ضمن تجربه یک روند منطقی به حوالی ۸۴۵ هزار تن رسیده بود؛ اما هم‌زمان با شش‌رو ز زمزمه‌ها درباره تحریم افزایش قابل توجه پیدا کرده، به‌طوری‌که در سال‌های بعد به حدود یک میلیون و ۳۵۰ تن واردات و در سال ۱۴۰۰ ناگهان به بالغ بر ۲ میلیون تن رسیده است. البته کاهش تولید ۱۴۰۱ نشان می‌دهد واردات جو در سال قبل بیش از مصرف بوده و در سال‌های بعدی تعدیل شده است.

بررسی روند دو دهه اخیر در واردات برنج نیز نشان می‌دهد این عدد از ۸۲۷ هزار تن در ۶ ماهه ابتدایی سال ۹۳ به حدود ۹۶۵ هزار تن در سال ۱۴۰۴ رسیده است. البته حجم واردت برنج که در سال‌های ۹۴ و ۹۵ به ترتیب ۳۹۶ و ۵۶۶ هزار تن ثبت شده بود، در سال ۹۶ به بیش از هزار تن رسید؛ اما پس از آن هرچند برخی مقاطع زمانی کاهش‌ی بود ولی در سال‌های اخیر از مرز ۵۰۰ هزار تن در نیمه سال کمتر نشده است. همچنین واردات ذرت که در صدر لیست واردات نهاده‌های دامی که برای دام مصرف می‌شود قرار دارد، از حدود ۲ میلیون و ۴۶۳ تن در نیمه نخست سال ۹۳، در نیمه ابتدایی سال جاری از مرز ۵ میلیون تن گذر کرده و بیش از دو برابر شده است. این آمارها نشان می‌دهد افزایش میزان واردات ذرت از زمان ردوبدل شدن اخباری در باره برقراری تحریم اوج گرفته و از ۳ میلیون و ۵۰ هزار تن سال ۹۶ در سال بعد ناگهان به بیش از ۴ میلیون تن در سال رسیده است.

در مقابل، واردات کنجاله کاهش قابل توجهی داشته و از یک میلیون و ۱۴۲ هزار تن در سال ۱۳۹۳ به ۹۵۷ هزار تن در سال ۱۴۰۴ رسیده است. در بازه زمانی بین سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۸ نیز واردات نهاده‌ها نوساناتی داشته است؛ دانه‌های روغنی از یک میلیون و ۱۵۳ هزار تن در سال ۱۳۹۶ به حدود ۱٫۶ میلیون تن در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته و سپس به ۱٫۴ میلیون تن در سال ۱۳۹۸ کاهش یافته است. کنجاله در این دوره ابتدا کاهش یافته و از ۷۲۵ هزار تن در سال ۱۳۹۶ به ۵۷۲ هزار تن در سال ۱۳۹۷ رسیده؛ اما در سال ۱۳۹۸ با رشد قابل توجهی به بیش از یک میلیون تن افزایش یافته است. واردات روغن نیز نوساناتی را تجربه کرده و از ۷۷۰ هزار تن در سال ۱۳۹۶ به ۵۶۱ هزار تن

مدیرمسئول:

محمدامین ایمانجانی

قائم‌مقام مدیرمسئول:

مسعود فروغی

سرمدیر:

محمد زعیم‌زاده

تلفن و فکس:

۰۲۱) ۶۲۹۹۹۴۹۵

کدپستی:

۱۱۳۵۶۳۳۸۱۶

چاپ:

چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی

نشانی:

خیابان حافظ، پلین‌تر از جمهوری

رویموی ساختمان بورس

ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم

